

SKUPNA KMETIJSKA POLITIKA IN CILJI TRAJNOSTNEGA RAZVOJA:

VLAKA, KI VOZITA V NASPROTNIH SMEREH

OZADJE

Evropska unija je središče široke razprave o njeni prihodnosti. V novicah prevladujejo teme, kot so migracije, varnost in prihodnost območja evra, vendar je potrebna tudi reforma skupne kmetijske politike (SKP) EU. SKP je ena od najstarejših politik Evropske skupnosti in s skoraj 40 % proračuna EU predstavlja levji delež financiranja EU. 1. junija 2018 je Phil Hogan, evropski komisar za kmetijstvo, predložil [svoje načrte](#) za novo SKP v finančnem obdobju od leta 2021 do leta 2027. Rezultat te politične reforme bo oblikoval kmetijsko politiko v Evropi v naslednjem desetletju.

Čeprav je reforma nujno potrebna, politiki EU dajejo vtis, da so na področju določitve prihodnje skupne usmeritve izgubljeni. En ključni usmeritveni okvir za razpravo je že na voljo: globalni cilji trajnostnega razvoja Združenih narodov, ki določajo širok nabor ciljev za leto 2030. Evropska unija se je zavezala k doseganju teh ciljev, ki bi lahko služili kot vodilno načelo v razpravi o prihodnosti Unije.

Več kot tri leta po njihovem sprejetju s strani Združenih narodov leta 2015 ostaja postopek izvajanja tega obširnega načrta na ravni EU v veliki meri zanemarjen. V prvem koraku je Evropska komisija napovedala študijo, v kateri bi pojasnila način, na katerega bi si želela prizadevati za doseganje 17 globalnih ciljev na ravni EU. Dejanski izziv pa je zagotoviti, da bi imela študija vpliv tudi zunaj „skupnosti za trajnostni razvoj“. Nujno potrebna je uskladitev z obstoječimi političnimi procesi. Zlasti 2. cilj – „odpraviti lakoto, zagotoviti prehransko varnost in boljšo prehrano ter spodbujati trajnostno kmetijstvo“ – od nas jasno zahteva, da preverimo tudi skupno kmetijsko politiko EU. K tem ciljem lahko pristopimo zgolj s ponovno uskladitvijo kmetijske politike z vsemi cilji trajnostnega razvoja. Pred EU je naloga, da uskladi različne politike, opredeli in obravnava kompromise med posameznimi cilji ter oblikuje izvedbeni postopek s prilagojenimi rešitvami.

**NAREDIMO
EVROPO
TRAJNOSTNO
ZA VSE**

OKOLJEVARSTVENE SKUPINE SO IZVEDLE PREVERJANJE USTREZNOSTI SKP

Preverjanja ustreznosti so običajno orodje, ki ga Evropska komisija uporablja za preverjanje učinkovitosti političnih ukrepov. Na področju SKP je Evropska komisija in večina držav članic tovrstno preverjanje doslej zavračala. Vodilne evropske okoljevarstvene skupine te situacije niso bile več pripravljene sprejeti, zato so leta 2017 objavile lastno študijo na podlagi meril, ki jih za svoja preverjanja ustreznosti opredeljuje sama Evropska komisija. S tem so bili prvič v njeni 50-letni zgodovini temeljito proučeni njeni lastni politični cilji kmetijske politike EU. Skupine so oblikovale tudi ugotovitve glede učinkovitosti in uspešnosti politike. Eno od najširših ocenjevalnih meril je izpolnjevanje globalnih ciljev trajnostnega razvoja.

Slika 1: Analiza vpliva evropske kmetijske politike na okoljske cilje trajnostnega razvoja

Okoljski cilji trajnost-

6. Čista voda in sanitarna ureditev		Onesnaženost vode	Ciljno usmerjeni instrumenti obstajajo, onesnaženost je v starih državah članicah manjša, vendar je splošen napredek počasen.
13. Podnebni ukrepi		Emisije toplogrednih plinov	Ni instrumentov SKP za obravnavo glavnih virov emisij toplogrednih plinov. Vključitev v kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe je premajhna glede na potrebe. Globalni odtis, predvsem zaradi uvoza surovin, ni obravnavan.
15. Življenje na kopnem		Biotska raznovrstnost	Določena lokalna uspešnost ciljno usmerjenih instrumentov; neučinkovita ekologizacija. SKP kot celota ne zadostuje za zaustavitev splošnega zmanjševanja biotske raznovrstnosti, kar delno podpirajo subvencije SKP.

Vir: [Preverjanje ustreznosti SKP](#), str. 220

Rezultati so jasni: SKP kot največja postavka proračuna EU je zelo neučinkovita in večinoma škodljiva za okolje. Namesto da bi bil namenjen izboljšanju trajnosti ter boju proti podnebnim spremembam in lakoti, trenutni sistem subvencij prispeva k nepopravljivi škodi naših naravnih virov: tal, vode, zraka in biotske raznovrstnosti. Trenutna pot in cilji SKP so v velikem nasprotju s cilji, oblikovanimi v okviru ciljev trajnostnega razvoja. Doslej javno objavljeni predlogi pa zagotavljajo le malo upanja, da bodo velike razlike odpravljene v naslednjem desetletju ali celo da je na obzorju uskladitev.

CILJI TRAJNOSTNEGA RAZVOJA IN SKP: TRDITVE IN REALNOST

Cilji trajnostnega razvoja bi lahko ponudili legitimno podlago za presojo predloga reforme SKP za obdobje po letu 2020, da bi se natančno opredelile velike posledice in učinki vezave, ki jih bodo imele nedavne odločitve glede kmetijske politike v naslednjem desetletju. Zanimivo je, da se Evropska komisija izrecno sklicuje na cilje trajnostnega razvoja in navaja določene prispevke SKP k skoraj vsem ciljem trajnostnega razvoja. Vendar Komisija ne stori naslednjega koraka v smislu uporabe ciljev trajnostnega razvoja kot usmeritvenega okvirja za SKP, saj predlogi reform ne vsebujejo nobene kvalitativne analize doseganja ciljev za leto 2030.

Slika 2: Prispevek SKP k ciljem trajnostnega razvoja

Vir: Sporočilo Evropske komisije: [Prihodnost preskrbe s hrano in kmetijstva](#)

V zvezi s cilji trajnostnega razvoja vidimo, da se ti cilji znotraj različnih področij evropskih politik omenjajo ali navajajo brez ustrezne ocene vpliva, ki jih imajo ta politična področja na doseganje teh ciljev. Zdi se, da je to neskladje oziroma odsotnost skladne politične strategije zelo izrazito prav v okviru kmetijske politike EU. To pomanjkanje pripravljenosti bo za več let močno iztirilo izvajanje ciljev trajnostnega razvoja na evropski ravni, predvsem zaradi tega, ker Evropska komisija doslej ni predlagala jasnega izvedbenega načrta za Agendo 2030 in lastno trajnostno politiko. S tem je Komisija dejansko izvajanje ciljev trajnostnega razvoja prepustila prosti presoji oddelkov za posamezne politike. Prva objava prihodnje zasnove SKP poudarja potrebo po splošnem pregledu strategij evropskih politik v kontekstu mednarodnih obveznosti. Močno razširjen odnos „Na področju trajnosti smo že prvaki!“ Evropsko unijo usmerja k neizpolnitvi njenih lastnih ciljev.

IZVAJANJE CILJEV TRAJNOSTNEGA RAZVOJA V EU: ČAKAJOČ NA VLAK V NIKOGARŠNJO DEŽELO

Odziv Evropske komisije na sprejetje Agende 2030 je mogoče povzeti kot nezadosten in prepozen odgovor, predvsem z vidika velikega pritiska za ukrepanje. Komisija ni predlagala nobene temeljite prenove politike EU, saj je menila, da mora najprej izvesti [deset prednostnih nalog predsednika Junckerja](#). Bruselj je zatrdil, da so vsi cilji trajnostnega razvoja že vključeni v obstoječe cilje, politične ukrepe, smernice o financiranju in druge ukrepe EU. Sicer se je strinjal, da je treba cilje trajnostnega razvoja dodatno upoštevati v obstoječi in prihodnji politiki, vendar bi to v bistvu izvedli z uporabo obstoječih orodij in večjega usklajevanja.

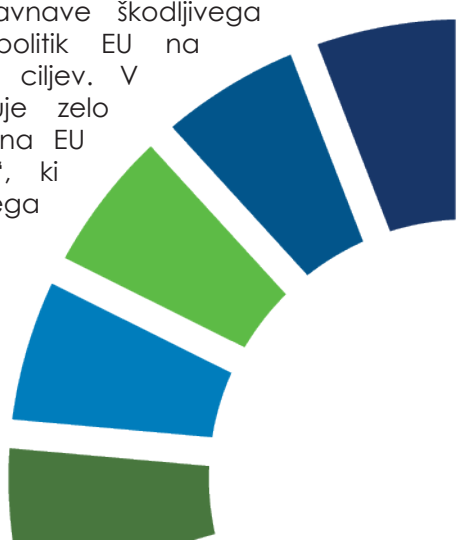
Medtem ko so nekatere države EU že začele izvajati cilje trajnostnega razvoja, EU še ni zapustila startnih vrat. [Sporočilo](#) Evropske komisije iz novembra 2016 naj bi zagotovilo smernice za izvajanje ciljev trajnostnega razvoja. Hitro pa je postalo jasno, da ta objava vsebuje le obstoječe ukrepe in načrte v „drugi embalaži“. V dokumentu je v bistvu pojasnjeno, kako trenutna evropska politika že prispeva k ciljem in da so prednostne naloge Komisije seveda v skladu s temi cilji. To že jasno kaže, da Komisija ni načrtovala nobenih novih ali dodatnih prizadevanj za doseganje ciljev trajnostnega razvoja.

Na to očitno neukrepanje sta se [Evropski svet](#) in [Evropski parlament](#) odzvala poleti 2017. Od Komisije sta zahtevala, da določi ambiciozno pot za doseganje ciljev. Obe instituciji sta se močno zavzeli za oceno trenutnih ukrepov evropske politike

glede trajnostnega razvoja in pozvali k objavi strategije izvajanja ciljev trajnostnega razvoja.

V svojem nagovoru Sveta in Parlamenta septembra 2017 se je predsednik Evropske komisije Jean-Claude Juncker zavezal, da bo leta 2018 predložen dokument z naslovom „Prehod k trajnostni Evropi do leta 2030“, ki bo vseboval poseben izvedbeni časovni načrt. Poleg tega je evropski statistični organ Eurostat novembra 2017 objavil [nadzorno poročilo](#) o napredku EU k izvajanju ciljev trajnostnega razvoja na podlagi približno 100 kazalnikov. To poročilo je bilo deležno ostrih kritik, ker ni predstavilo dejanskega napredka in zaostankov pri izvajanju ciljev trajnostnega razvoja. Pod vprašaj je bila postavljena tudi izbira kazalnikov, predvsem odsotnost merjenja vpliva evropskih političnih odločitev na preostali svet. Poročilo ni vsebovalo nikakršnih posebnih ciljev za leto 2030, zaradi česar ni bilo mogoče ugotoviti, ali je prišlo do kakršnega koli napredka.

Nato je Komisija januarja 2019 pod vodstvom podpredsednika Fransa Timmermansa objavila dolgo pričakovani [dokument za razmislek](#), ki je bil namenjen predstavitvi jasnega časovnega načrta izvajanja ciljev trajnostnega razvoja v Evropi. Dokument pri doseganju svojega namena ni bil zelo prepričljiv: Komisija je zgolj predstavila tri izvedbene scenarije za razpravo. Vsaj eden od teh scenarijev predlaga popolno preusmeritev politike za EU in njene države članice v zvezi z načeli in smernicami ciljev trajnostnega razvoja. Dokument predstavlja nepresenetljivo streznitev, saj ne vsebuje nikakršne resne obravnave škodljivega učinka obstoječih politik EU na doseganje globalnih ciljev. V dokumentu prevladuje zelo optimističen pogled na EU kot „vodjo trajnosti“, ki predstavlja globalnega vzornika.

PRIPOROČILA ALI: PREVERJANJE CILJEV TRAJNOSTNEGA RAZVOJA ZA REFORMO SKP

V trenutnem procesu reforme SKP zavezanost k ciljem trajnostnega razvoja prinaša naslednja priporočila za ukrepanje:

- (a) SKP ne bi smela biti obravnavana samostojno. Namesto tega mora vodilno načelo v procesu njene reforme postati usklajenost z evropsko trgovinsko, podnebno, energetske in razvojno politiko. Premik k trajnostnim kmetijskim sistemom, odpornim na podnebne spremembe, nam lahko omogoči zgolj medsektorski politični pristop.
- (b) V skladu s pristopom „javna sredstva za javne storitve“ je potreben paradigmatičen premik od subvencij na hektar k usmerjenim podpornim storitvam, ki so relevantne za družbo.
- (c) Cilji trajnostnega razvoja morajo služiti kot smernice za reformo SKP. V procesu reforme bi morala Komisija navesti, kateri od 17 splošnih ciljev trajnostnega razvoja in 169 povezanih ciljev so relevantni za evropsko kmetijstvo in proizvodnjo hrane ter jih prilagoditi evropskemu kontekstu v obliki količinsko opredeljenih ciljev za leto 2030. Vse strukture in ukrepe SKP, ki jasno ne prispevajo k trajnostnim ciljem, je treba ukiniti.
- (d) Razvoj orodja za ocenjevanje trajnosti: Cilji trajnostnega razvoja se lahko uporabijo za opredelitev sistema kazalnikov za analizo potrebnih korakov za reformo sistema SKP. Tako bi lahko v sodelovanju s civilno družbo ustvarili nadzorni model za ocenjevanje trajnostnega prestrukturiranja evropske kmetijske politike.

Stik

Elisabeth Staudt
Forum Umwelt und Entwicklung
(nemška nevladna organizacija Forum za okolje in razvoj)
staudt@forumue.de
www.forumue.de

KDO SMO?

Smo 25 nevladnih organizacij iz vse Evrope in ukvarjamo se z družbenimi vprašanji, podpiramo kmete, preprečujemo podnebne spremembe, varujemo okolje, zagovarjamo pravice žensk, mladih in enakost spolov, podpiramo prosto trgovino, razvoj, globalno pravičnost ter pravice delavcev.

makeeuropesustainableforall.org

Ta letak je bil pripravljen s finančno pomočjo Evropske unije. Za vsebino tega letaka so odgovorni izključno projektni partnerji in v nobenih okoliščinah ni mogoče predpostavljati, da letak odraža mnenje Evropske unije.

